

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,
QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè diſcutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis vigeſimo-ſeptimo menſis Januarii, anno Domini M. DCC. LII.

PRÆSIDE,
M. CLAUDIO DE LA VIGNE DE FRECHEVILLE, Reginæ Medico Primario, necnon Regis & Sereniſſimæ Delphinæ ordinario, Doctore Medico.

An in febribus curandis venæſectio cautela tantum?

I.

A eſt ſolemnis à naturâ inſtituta lex, ut intra horæ minutum ſexagies cor contrahatur, ſexagies micent arteriæ. Quoties igitur datum intra tempus frequentiùs cor ſe ſe contrahet, ſalient ve arteriæ, toties hominem jure ac meritò febrire dixeris. Simplicior hæc febris idea, eoque nomine commendanda imprimis, quòd & omni febri & omni febris tempori conveniat. At quæ ſimplex in fronte ſebris, hæc quam multiplices formas induit! Quàm variis iiſque intricatiſſimis ſtipata graditur phœnomenis, quæ feliciores forſan, ocu-

latiores ve posteri enodabunt, quibus verò evolvendis perperam insudarunt hactenus, in cæteris naturæ arcanis lincæi licet, physici. Viden ut lusus insolentes quandoque ludere amet! Misereque vexet ægros, Medicos torqueat! Ut quamvis & simptomatis & phœnomenis sit fere sui similis, fucum faciat tamen, incautosque male ludat! Senserat illud non semel Sydenhamus febris versatile genium, querebaturque (a) quod in iisdem febribus, vertente anno, eâ methodo jugularentur ægri, quâ currente anno feliciter fuerant liberati. Adeò verum est callidè sagaciterque Medico odorandam esse febrium indolem, ut in lubricæ praxeos aleâ constitutus, quasnam in partes agat se se, protinùs videat, & præsentissima febris remedia, à cautelis quibusdam prudens valeat secernere.

(a) De morb. Epidem. Sect. 1. cap. 2.

I I.

FEBRIUM omnium quæ extant, geminam quasi familiam constituimus, *humoralium* scilicet, & *non humoralium*. Humorales eæ sunt, quæ & materiam febrilem habent, & à vitiato sanguine oriuntur. Non humorales dicas, quæ materiam febrilem agnoscunt nullam, nec pendent à sanguinis corruptelâ; producuntur autem à vividâ nervosi systematis commotione. Hujus prosapiæ sunt febres à læsâ parte nerveâ, à puncto tendine, à vividâ inflammatione, &c. de his mittimus quærere, sunt enim merè symptomaticæ. Agitur hîc tantùm de febribus primæ classis, quæ solæ morbum constituunt. Harum causam inquiris? Habes multiplicem. *Causa proxima* crebrior ipsamet cordis contractio. *Causa remota* res, quas vocant, non naturales. *Causa verò materialis* physicum quid, quod præsens febrim ponit statim; quo destructo, aut foras amandato cessat febris. Erit autem physicum illud, fluidum vitiatum, aut miasma quoddam in sanguine hærens, ibique vel per chyli vias delatum, vel ab impeditâ secretione aut excretione relictum, aut ex suppuratâ parte resorptum, aut à corrupto aëre, corporibusve externo corpori applicatis insitum. Vix alium possis materiæ febrilis assignare fontem. Quo pacto autem tantos cieat tumultus materia hæc quandoque *tantillula*, quis explicet? Si quid tamen conjectando possumus augurari, triplici modo agere concipitur. Liquida inspissando, sanguini effervescentiæ motum conciliando, aut ipsas cordis stimulando fibras. In febre autem quocumque modo excitatâ, semper adest resistentia in capillaribus, quâ datâ facilè mechanismum febrilem deducas. Objectos enim in capillaribus obices perrumpere non poterit sanguis, nisi actio cordis in resistentem columnam nitentis adaugeatur. Cordis autem actio non poterit intendi, quin fiat nervorum staminum quasi distractio, vividiorque commotio, undè ex œconomiæ animalis legibus, major erit spirituum in cor influxus, ac proindè crebrior cordis contractio. 2°. Datâ eâdem resistentiâ in capillaribus, cor in systole suâ partem tantum sanguinis in ventriculis contenti exprimet, ergò ventriculi non omnino evacuati breviori temporis spatiolo replebuntur, ergò citiùs redibit altera contractio. Ex assignatis febrium causis indicationes exurgunt therapeuticæ, quibus utrùm respondeat venæsectio perpendendum.

I I I.

SI excellentium in arte quâcumque virorum, prima semper ea fuit præcipuaque regula, ut naturam æmularentur, quantò magis hæc eadem sacra Medicis esse debet, qui naturæ devoti & quasi mancipati, hanc in omnibus intueri, unicam sequi, ipsique vicariam quasi manum præbere gloriantur? Ut igitur facem curanti Medico præmonstret, hanc propiùs intueri lubeat febres solventem, quadruplicique modo hoc opus ab-

folvi deprehendes. 1°. (*a*) *Quoties materialem febris caufam infenfibilis perfpirati fpecie expellit.* 2°. *Si materies vi febris fubacta, foluta, mobilis reddita.... fenfibili quâdam evacuatione expellitur; hinc fudor, faliva, vomitus*, &c. 3°. *Cùm materia febris fubacta, foluta, mobilis reddita, fanis... affimilata humoribus fluit fine ullâ crifi.* 4°. Deftructo materiæ febrilis fomite, fanato, verbi gratiâ, ulcere, &c. Quis autem talia à fanguinis miffione expectet? An corruptos humores detrahet venæfectio? Quafi verò ftupendâ prorsùs electione, viam hanc affectaret circulationis torrente abrepta materia febrilis? An acriores hujufmodi retundat aculeos? An pus ex ulcere reforptum, miafmata aut ab aere haufta, aut à corporibus externæ cuti applicatis fuppeditata evacuabit, deftruet? An fucci digeftivi corriget vappiditatem aut inertiam, undè tot pravorum fuccorum apparatus? Credat Judæus Apella: nos verò præter vaforum depletionem, folidorum relaxationem, febrilifque impetus remiffionem qualemcumque, vix quicquam fperamus. Veniunt in noftræ communionem opinionis melioris notæ Practici, obfervantque (*b*) malignas febres diffipatis viribus incrementum fumpfiffe majus à venæfectione, & intermittentes, lentas magis, diuturnas & rebelles factas fuiffe. Cavebat Sydenhamus (*c*) à venæfectione in febribus, præfertim in ægris minùs fanguineis, monetque venæfectione, fi celebretur, fieri ut in longiffimum tempus morbus procurrat, atque ægri mille fymptomatis, iifque periculofiffimis exponantur. Horum veftigia premens Boerhaavius (*d*) venæfectionem ibi tantùm fuadet, ubi febrilem impetum frænare animus eft, hancque audacter affirmat in febribus intermittentibus (*e*) *femper per fe nocere.* Confultiùs igitur ille, qui naturam æmulatus, materiam febrilem fataget diluere, folvere, mobilem reddere; ficque naturæ vires fovebit, nedum venæfectione enervet, ut datas fibi in debellandâ febre partes gnaviter alacriterque tueri poffit. Sapientiùs qui muniens fefe adversùs vim præjudiciorum à venæfectione in febribus abftinebit, Celfiani hujus moniti memor, (*f*) *fanguinem mitti novum non eft, fed nullum penè morbum effe in quo non mittatur, novum eft.*

(*a*) Boerhaav. Aphor. 594 & 95.

(*b*) Hoffm. de Febrib. p. 302. Edit. 1749.

(*c*) De morb. Epidem. Sect. 1. cap. 5.

(*d*) Aph. 600.

(*e*) Aphor. 762.

(*f*) Lib 11. cap. 10. pag. 77.

I V.

SUUS eft tamen venæfectioni locus, fua funt illi tempora; eft ubi illam, non ut præfens febris remedium, fed ut prudentem cautelam adhibeas. Jacet febre correptus vir torofus, ficcus, fanguineoque habitu; qualem heu videas fymptomatum fævitiem! fervidâ vi rapitur fanguis, pulfum interrogantis urit digitos cutis ignea; eft flamma medullas; ignei fcintillant oculi; caput dolor occupat atrociffimus; delirat.... quid plura? Febris quafi laxatis furens habenis, undique minatur, ubique portat incendium; aut cita mors venit, aut peffima manent incommoda. Ergò age, debacchanti ferociùs frænum injice, venam pertunde, imminutifque naturæ viribus, primò febrim compefce, caufam deindè debellaturus. Times ne, ruptis æftu febrili tenellulis encephali vafis, lethalis oriatur apoplexia? Ne fanguinis nimiâ velocitate liquidiffima corporis diffipentur, hæreatque fanguis in tortuofis vaforum anfractibus immeabilis? Ad venæfectionem confugito, imminutâ fanguinis copiâ, remittet vaforum tenfio, liberiori fluet fanguis alveo, tutufque ab omni periculo febris caufam exagitabis. Hâc methodo ad gloriam iter affectabant (*a*) Sydenhamus, (*b*) Hoffmannus, Boerhaavius, quorum, brevitati confulentes, verba mittimus; at ne tantorum authoritate nominum ductus modum tranfilias, nec vitando caribdim in fyllam incidas;

(*a*) Sect. 1. cap. 4. febr. Comm. ann. 1661.

(*b*) Tract. de febr. pag. 302. Vid. & differt. de venæfectionis abufu.

ſcito non tam morbi, quàm naturæ vires venæſectione frangi. Caveas igitur ne dum quibuſdam voles occurrere ſymptomatis, ita naturæ vires proſternas, ut ſuum opus nequeat abſolvere.

V.

OPINIONEM noſtram omnia comprobant; nec ſolius rationis patrocinio, ſed Medicorum omni ætate præſtantiſſimorum ſuffragiis nititur. Suum ſibi poſſet vindicare Hippocratem, poſſet & Galenos, Celſos, Duretos, Hollerios, quales quantoſque Viros, appellare. Attamen cùm abundet venæſectio & hoſtibus & patronis, cùm alii venam ſecare ament, alii graviſſime pertimeſcant, non deerunt fortaſſe qui Græcos nobis obtrudant uſque ad animi deliquium, feliciterque ſanguinem mittentes; id quidem ultrò concedimus. At quid eorum exemplum contra nos? Attende tali ſanguinis miſſione ad deliquium uſque, plerumque aut vomitum excitari, aut alvum ſubduci, aut ſudoribus ægrum diffluere. Quid mirum igitur ſi evacuatâ materiali febris causâ, ſuccedat curatio; quæ tunc, non tam ſanguinis miſſioni tribuenda, quàm in hujus effectum refundenda. Præterea cùm talem ſanguinis miſſionem ſenſilis hæc non ſemper ſequatur evacuatio, neglectâ tutiori methodo anceps tentare remedium non decet. Inſtabit venæſectionis propugnator ſaltem eſſe ſebres quaſdam à plethorâ, quarum venæſectio remedium; quaſi verò plethora ſola, non verò labes humoribus ab ipsâ plethorâ inuſta, febrim excitaret. Ratum igitur inconcuſſumque manebit non tam ad ſanandas febres, quàm ad graviora earum præcavenda ſymptomata, venæſectionem eſſe inſtituendam.

Ergò in febribus curandis venæſectio cautela tantùm.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Franciſcus - David Heriſſant, Regiæ Scientiarum Academiæ, Regiæque Societatis Londinenſis Socius.

M. Jacobus-Franciſcus le Chat de la Sourdiere, Chirurgiæ Profeſſor.

M. Joannes-Franciſcus Iſſez.

M. Carolus-Franciſcus Boutigny des Preaux.

M. Petrus Lalouette.

M. Petrus-Joſephus Macquer, utriuſque Pharmaciæ Profeſſor, & Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.

M. Leander Peaget, Conſiliarius Medicus Regis ordinarius in ejus Caſtelleto.

M. Ludovicus-Alexander Vieillard.

M. Ludovicus-Guillelmus le Monnier, Conſiliarius Medicus Regis ordinarius in Noſocomio Regio San Germani in Layâ, Regiarumque Pariſienſis, Londinenſis ac Berolinenſis Academiarum Socius.

Proponebat Pariſiis EDMUNDUS-THOMAS MOREAU, Senonenſis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1752, A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1752.